Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia

fi.ofa.dis.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar - Post-och telestyrelsens rapport Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster (PTS-ER-2026:3)

Tågföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation med cirka100 medlemmar som har närmare 19 000 medarbetare. Bland medlemmarna finns de flesta av Sveriges aktiva tågoperatörer och ett flertal järnvägsinfrastrukturföretag.

Tågföretagen har tagit del av Post-och telestyrelsens rapport Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster (PTS-ER-2026:3)

1. Inledning och övergripande bedömning

Tågföretagen välkomnar Post- och telestyrelsens förslag om ett nytt statligt stöd för utbyggnad av mobil infrastruktur längs vägar och järnvägar. Förslaget är ett viktigt steg för att stärka järnvägens konkurrenskraft, resenärernas upplevelse, godstrafikens effektivitet samt samhällets robusthet och beredskap.

Tillgång till stabil digital kommunikation är idag en grundläggande del av transportinfrastrukturen. För järnvägen handlar uppkoppling inte enbart om resenärers möjlighet att arbeta eller använda digitala tjänster under resan, utan också om trafikledning, operativ kommunikation, information till resenärer, säkerhet, arbetsmiljö och förmågan att upprätthålla transporter under kriser och höjd beredskap.

Tågföretagen tillstyrker därför förslaget men vill särskilt framhålla följande:

- Stödet måste vara teknikneutralt och omfatta alla tekniska lösningar som kan bidra till robust och tillgänglig kommunikation, inklusive satellitbaserade lösningar.
- Stödet skall inte vara begränsat till operatörer av mobilnät utan även omfatta tågoperatörer och de åtgärder dessa kan göra på tågen som förbättrar uppkopplingen.

- Även järnvägssträckor som idag omfattas av täckningskrav genom spektrumauktionerna skall omfattas av ambitionen att nå de högre prestandakraven.
- Godstrafikens behov behöver ges större tyngd i det fortsatta arbetet.
- Tunnlar, bergsskärningar och andra komplexa järnvägsmiljöer måste omfattas av långsiktiga lösningar och finansiering.
- Utbyggnaden bör tydligt kopplas till Sveriges arbete med robusthet, totalförsvar och civil beredskap.

2. Uppkoppling är en del av infrastrukturen

Tågföretagen delar PTS bedömning att järnvägen utgör ett särskilt problemområde när det gäller mobil konnektivitet. Att 38 procent av järnvägsnätet fortfarande saknar funktionell mobil täckning över 1 GHz visar att marknaden inte på egen hand kommer att leverera den nivå av digital infrastruktur som krävs för ett modernt transportsystem.

Digital konnektivitet bör därför inte enbart betraktas som en telekomfråga utan som en integrerad del av transportinfrastrukturen. Bristande uppkoppling påverkar järnvägens attraktivitet, produktiviteten för resenärer, informationsflöden vid störningar och möjligheterna att bedriva en effektiv trafik.

För Tågföretagen är uppkoppling en kvalitetsfaktor på samma sätt som punktlighet, kapacitet och tillförlitlighet.

3. Teknikneutralitet måste vara vägledande

Tågföretagen anser att det föreslagna stödet måste vara fullt teknikneutralt.

Målet bör vara att säkerställa funktionell kommunikation och tillräcklig kapacitet, inte att på förhand styra vilka tekniska lösningar som ska användas. Utvecklingen inom satellitkommunikation går snabbt och satellitbaserade lösningar kan i vissa geografiska områden utgöra ett kostnadseffektivt komplement eller alternativ till traditionella markbaserade nät.

Det är därför viktigt att stödordningen uttryckligen möjliggör användning av såväl mobilnätslösningar som satellitbaserad kommunikation och framtida tekniker som kan bidra till att uppfylla kraven på täckning, kapacitet, redundans och tillgänglighet.

Ett teknikneutralt förhållningssätt ökar även möjligheten att uppnå robusta och resilienta kommunikationslösningar över tid.

Tågföretagen anser vidare att stödordningen bör omfatta såväl investeringar i infrastruktur som investeringar i rullande materiel. För att uppnå avsedd effekt krävs i många fall kompletterande investeringar i fordonen, exempelvis för att kunna tillgodogöra sig förbättrad uppkoppling eller annan teknisk funktionalitet. Stöd bör därför kunna lämnas även för sådana investeringar när de har en tydlig koppling till stödets syfte.

4. Uppkoppling är en fråga om robusthet och beredskap

Tågföretagen ser ett tydligt behov av att koppla utbyggnaden av mobil infrastruktur till Sveriges arbete med totalförsvar och civil beredskap.

Järnvägen har en central roll i transportförsörjningen vid kriser, samhällsstörningar och höjd beredskap. För att upprätthålla transporter krävs robusta kommunikationslösningar med hög tillgänglighet och redundans.

Utbyggnaden bör därför utformas så att den stärker:

- kommunikationen mellan operatörer, trafikledning och andra aktörer,
- möjligheten att hantera störningar och kriser,
- resenärsinformation vid incidenter,
- robustheten i transportsystemet som helhet,
- samhällets förmåga att upprätthålla transporter under höjd beredskap.

Ur detta perspektiv är det särskilt viktigt att stödformen möjliggör flera parallella kommunikationslösningar och inte begränsas till en specifik teknik.

5. Även sträckor med dagens täckningskrav bör omfattas av högre ambitioner

Tågföretagen välkomnar att PTS föreslår betydligt högre krav än dagens minimikrav längs järnvägen.

Förbundet vill samtidigt framhålla att framtida målsättningar i högre grad bör utgå från att utvärderas efter den uppkoppling och kapacitet som faktiskt kan användas av resenärer och transportaktörer i praktiken. Bedömningen av nätens funktionalitet bör därför inte ensidigt baseras på teoretiska överföringshastigheter, utan även beakta faktisk uppmätt tillgänglig kapacitet ombord, möjligheten till ett stort antal samtidiga uppkopplingar, stabilitet, tillförlitlighet och kontinuitet under hela resan.

Det bör särskilt säkerställas att uppkopplingen möjliggör moderna digitala arbetssätt och tjänster, såsom videomöten, molnbaserade arbetsverktyg, realtidskommunikation och andra kapacitetskrävande tillämpningar som idag utgör en naturlig del av både resenärers och transportaktörers verksamhet.

De föreslagna kraven innebär ett viktigt steg i rätt riktning. Samtidigt bör den långsiktiga ambitionen vara att utveckla infrastrukturen utifrån resenärernas och transportaktörernas behov över tid, snarare än att låsas till på förhand definierade kapacitetsnivåer som snabbt föråldras.

Stödordningen bör därför utformas så att den stimulerar kontinuerliga förbättringar av användarupplevelse, kapacitet, robusthet och tillgänglighet i takt med den tekniska utvecklingen och framför allt användarkrav från både svenskt näringsliv och övriga resenärer.

Tågföretagen anser även att uppföljningen av statligt finansierade insatser i större utsträckning bör baseras på den tjänstekvalitet som faktiskt upplevs av användarna ombord på tågen. Indikatorer såsom faktisk uppmätt tillgänglig kapacitet ombord, stabilitet, möjlighet att utan avbrott använda moderna digitala tjänster och kvalitet vid samtidiga användare bör därför ges ökad betydelse vid utvärdering av genomförda åtgärder.

Slutligen anser Tågföretagen att de järnvägssträckor som idag omfattas av utbyggnads- och täckningskrav från tidigare spektrumauktioner inte bör lämnas utanför den långsiktiga ambitionsnivån som idag. Målet bör vara att resenärer möter en jämn och hög kvalitet i uppkopplingen oavsett var i järnvägsnätet de reser. Regeringen bör därför säkerställa att även dessa sträckor omfattas av målsättningen att nå den högre prestandanivån.

6. Godstrafikens behov måste synliggöras

Tågföretagen välkomnar rapportens fokus på resenärer och arbetspendling, men konstaterar samtidigt att järnvägens godstransporter endast berörs i begränsad omfattning.

För godstrafiken är robust digital kommunikation en viktig förutsättning för:

- operativ ledning av transporter,
- informationsutbyte med kunder och terminaler,
- digitalisering av logistikflöden,
- effektiv resurshantering,
- ökad punktlighet och kvalitet.

En förbättrad mobil uppkoppling längs hela järnvägsnätet skapar därmed betydande mervärden även för näringslivet och godstransporterna.

7. Samordning med FRMCS är avgörande

Tågföretagen ser mycket positivt på de möjligheter som identifieras genom Trafikverkets införande av FRMCS.

Den kommande utbyggnaden av master och kommunikationsinfrastruktur längs järnvägen skapar goda förutsättningar för samlokalisering och resurseffektiv utbyggnad av kommersiella nät.

För att fullt ut realisera dessa synergier bör samordningen mellan Trafikverket, mobiloperatörer, järnvägsföretag och andra berörda aktörer ske tidigt i processen. Detta minskar risken för dubbla investeringar och stärker möjligheterna att uppnå både transportpolitiska och digitaliseringspolitiska mål.

8. Tunnlar och svåråtkomliga miljöer behöver lösas

Tågföretagen delar PTS bedömning att tunnlar, bergsskärningar och andra komplexa järnvägsmiljöer utgör särskilda utmaningar.

För resenären är upplevelsen av uppkoppling sammanhängande. Brister i tunnlar eller andra kritiska avsnitt riskerar därför att kraftigt försämra nyttan av övriga investeringar.

Tågföretagen anser att regeringen och Trafikverket måste säkerställa långsiktig finansiering och tydligt ansvar för dessa miljöer så att hela resan kan omfattas av en fungerande digital infrastruktur.

Det är samtidigt viktigt att skilja mellan den passiva och den aktiva infrastrukturen. Den passiva infrastrukturen omfattar exempelvis kanalisation, kablage, antennfästen och tekniska installationer i tunnlar och bergsskärningar. Den aktiva infrastrukturen utgörs av den utrustning som möjliggör själva kommunikationen, såsom radioutrustning, repeatrar, basstationsutrustning och annan elektronik som krävs för att leverera mobila tjänster till resenärer och transportaktörer.

För att säkerställa att investeringarna leder till faktisk och användbar uppkoppling kan stödet inte begränsas till den passiva infrastrukturen. Även den aktiva utrustningen behöver omfattas av stödmöjligheterna. Om endast den passiva infrastrukturen finansieras riskerar viktiga delar av järnvägsnätet att fortsatt sakna tillräcklig kapacitet och funktionalitet, trots genomförda investeringar.

Detta är särskilt viktigt ur ett robusthets- och beredskapsperspektiv, där redundanta och fullt fungerande kommunikationslösningar krävs för att upprätthålla transporter, informationsförsörjning och operativ ledning vid

störningar, kriser och höjd beredskap.

9. Tågföretagens ställningstagande

Tågföretagen tillstyrker PTS förslag om ett statligt stöd för utbyggnad av mobil infrastruktur längs järnvägen.

Samtidigt anser Tågföretagen att regeringen i det fortsatta arbetet bör:

1. Säkerställa att stödet är fullt teknikneutralt och även omfattar satellitbaserade lösningar.
2. Säkerställa att stödet även omfattar tågoperatörer och åtgärder på tågen.
3. Integrera robusthets- och beredskapsperspektivet tydligare i stödordningen.
4. Höja ambitionsnivån även för de järnvägssträckor som idag omfattas av befintliga täckningskrav.
5. Tydligare inkludera godstrafikens behov.
6. Säkerställa långsiktiga lösningar för tunnlar, skärningar och andra svåråtkomliga järnvägsmiljöer.
7. Stöd till tunnlar och skärningar bör omfatta både passiv och aktiv infrastruktur för mobil kommunikation för att säkerställa faktisk funktion, robusthet och samhällsberedskap.
8. Stärka samordningen mellan stödordningen och Trafikverkets införande av FRMCS.

Genom dessa kompletteringar kan förslaget bidra till ett mer konkurrenskraftigt, robust och digitalt sammanhängande järnvägssystem i hela Sverige.

För Tågföretagen den 4 september 2026

Lina Lagerroth
Senior Näringspolitisk expert